

สรุปกิจกรรม “จุดประกายยุวมัคคุเทศก์มอแกน”
ระหว่างวันที่ 7-9 กุมภาพันธ์ 2553 ณ หมู่บ้านมอแกน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จ.พังงา

หลักการเหตุผลกิจกรรม

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่มีความสวยงามติดอันดับโลก และมีชาวมอแกนอาศัยอยู่นานหลายชั่วอายุคน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดในการดำรงชีวิตด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำให้ทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรบนเกาะยังคงความสมบูรณ์หลากหลายอยู่เช่นเดิม พบว่าองค์ความรู้ด้านต่างๆ ของมอแกนมีคุณค่ามหาศาล ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านการอาศัยอยู่ในทะเล ความรู้เรื่องทรัพยากรทางทะเล ความรู้เรื่องพืชบนเกาะ การต่อเรือ ตลอดจนการทำหัตถกรรมจากวัสดุธรรมชาติ เป็นต้น ความรู้ดังกล่าวหากถูกนำออกมาใช้อย่างเข้าใจ รู้คุณค่าและเห็นศักยภาพในตัวพื้นมอแกนแล้ว ก็หมายถึงการยอมรับคุณค่าของวัฒนธรรมของสังคมคนกลุ่มเล็กๆ บนพื้นฐานวิถีชีวิตที่เห็นความสำคัญของความแตกต่างหลากหลายเพื่อความสงบสุขในสังคมโลก ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งการจัดการการท่องเที่ยวที่มีความสมดุลต่อไป

ปัจจุบันพบว่าเยาวชนมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหลายคนที่กำลังเข้าสู่วัยแรงงาน ได้ถูกดึงเข้าสู่ตลาดแรงงาน บ้างก็เดินทางไปรับจ้างเป็นแรงงานก่อสร้างที่ภูเก็ตหรือกระบี่ บ้างก็รับจ้างอุทยานฯ ในการเก็บขยะ แยกของ และถือท้ายเรือไม่ต่างจากคนรุ่นพ่อแม่ ทั้งๆ ที่มีโอกาสในการพัฒนาตนเองได้มากกว่า โครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สอบถามความต้องการของเยาวชนกลุ่มดังกล่าวถึงการทำงานเป็นมัคคุเทศก์เพื่อเป็นอาชีพทางเลือกให้แก่ตนเอง พบว่าหลายคนสนใจแต่ยังขาดความมั่นใจในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว โครงการนำร่องอันดามันจึงเห็นว่าการจัดกิจกรรมจุดประกายยุวมัคคุเทศก์ให้แก่เยาวชนกลุ่มดังกล่าวโดยเน้นที่ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมมอแกน และการมีส่วนร่วมในงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะทำให้เยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพ สามารถอธิบายความรู้ที่ถูกต้องในวิถีวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างมั่นใจ และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างกลุ่มยุวมัคคุเทศก์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสร้างความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแก่เยาวชนชาวมอแกน
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จ.พังงา

วันเวลาและสถานที่ กิจกรรมเตรียมความพร้อม “จุดประกายยุวมัคคุเทศก์” จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7-9 กุมภาพันธ์ 2553 ณ หมู่บ้านมอแกน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จ.พังงา

รายชื่อเยาวชนมอแกนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 19 คน มีรายชื่อต่อไปนี้

1. น.ส.ทิพย์ กล้าทะเล อายุ 18 ปี	6. ด.ญ.ดาว กล้าทะเล อายุ 12 ปี
2. น.ส.เจ็ด กล้าทะเล อายุ 15 ปี	7. ด.ญ.วันดี กล้าทะเล อายุ 12 ปี
3. น.ส.เดือน กล้าทะเล อายุ 15 ปี	8. ด.ญ.ดู่กุน กล้าทะเล อายุ 12 ปี
4. ด.ญ.ปาโย่ กล้าทะเล อายุ 14 ปี	9. ด.ญ.แล้ว กล้าทะเล อายุ 12 ปี
5. ด.ญ.ชะดู่ด กล้าทะเล อายุ 12 ปี	10. ด.ญ.ชาลีแก้ว กล้าทะเล อายุ 11 ปี

11. ด.ญ.หล่อปะ กล้าทะเล อายุ 10 ปี	16. ด.ช.เค กล้าทะเล อายุ 11 ปี
12. ด.ญ.ยอย กล้าทะเล อายุ 10 ปี	17. ด.ช.มัด นาวารักษ์ อายุ 12 ปี
13. ด.ญ.โมเม กล้าทะเล อายุ 9 ปี	18. ด.ช.ภาส นาวารักษ์ อายุ 11 ปี
14. ด.ช.พง กล้าทะเล อายุ 9 ปี	19. ด.ช.หนอด กล้าทะเล อายุ 10 ปี
15. ด.ช.ห่องโหมง กล้าทะเล อายุ 12 ปี	

องค์กรที่สนับสนุน โครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ ภายใต้โครงการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างชุมชนที่อยู่ในป่าและทะเล และมูลนิธิเพื่อนชนเผ่า

ผลการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมจุดประกายยุวมัคคุเทศก์มอแกน เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงเย็นของวันอาทิตย์ที่ 7 กุมภาพันธ์ 2553 ณ ศาลารวมใจ ไทย-มอแกน โดยทีมพี่เลี้ยง จากโครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ นำโดย นายพลาเดช ณ ป้อมเพชร น.ส.จีระวรรณ บรรเทาทุกข์ น.ส.กิ่งแก้ว บัวเพชร น.ส.อุษา โคตรศรีเพชร น.ส.ชณิกา สุพัฒนะกรกิจ นายยูกิ ชูชุกิ นายทักษิณ สายศรี และนายชูเกียรติ จันทา การเริ่มต้นกิจกรรมในวันนี้ ทีมพี่เลี้ยงได้รับลงทะเบียนเยาวชนมอแกนทั้งหญิงชาย พบว่ามีเยาวชนให้ความสนใจเป็นจำนวนถึง 29 คน ในช่วงเย็นวันแรกนี้ทีมพี่เลี้ยง โดยน.ส.กิ่งแก้ว บัวเพชร และนายพลาเดช ณ ป้อมเพชร และน.ส.จีระวรรณ บรรเทาทุกข์ได้บอกเล่าความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ วัฒนธรรม ความสำคัญของการเป็นยุวมัคคุเทศก์ พร้อมกับฉายภาพตัวอย่างการฝึกเป็นยุวมัคคุเทศก์ และภาพการเป็นยุวมัคคุเทศก์มีอาชีพให้เยาวชนมอแกนชม รวมถึงภาพความสวยงาม ชายหาดและอ่าวต่างๆของหมู่เกาะสุรินทร์ และวิถีวัฒนธรรมอันโดดเด่นของมอแกน กิจกรรมในช่วงนี้ นอกจากให้ความรู้เพื่อปูพื้นฐานการเป็นยุวมัคคุเทศก์แล้ว ยังเป็นการกระตุ้นความรู้สึกในการเป็นผู้อธิบายวิถีวัฒนธรรมและอธิบายชุมชนของกลุ่มเยาวชนมอแกนได้อย่างมาก ด้วยเพราะวัฒนธรรมของมอแกนต่างเป็นที่สนใจของผู้คนทั่วไปอย่างมาก อีกทั้งหมู่เกาะสุรินทร์มีชายหาด อ่าวและจุดดำน้ำดูปะการังที่สวยงามติดอันดับโลก เหล่านี้จึงสร้างความรู้สึกภูมิใจและต้องการจะแสดงออกในการถ่ายทอดวิถีชีวิต วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะที่ผูกพันกับชีวิตมอแกนให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมในวันที่สอง จันทรที่ 8 กุมภาพันธ์ 2553 ในวันนี้มีเยาวชนมาร่วมกิจกรรมลดลงเหลือ 19 คน เนื่องจาก กลุ่มเยาวชนชาย 10 คน ต้องออกไปทำงานรับจ้างอุทยานและบริษัททัวร์ หลังจากรับประทานอาหารเข้าร่วมกันแล้ว กิจกรรมจุดประกายยุวมัคคุเทศก์จึงเริ่มต้นด้วยเกมละลายพฤติกรรม และร้องเพลงสันตนาการก่อนเข้าสู่กิจกรรมหลัก ทีมพี่เลี้ยงได้แบ่งกลุ่มเยาวชนมอแกนออกเป็น 5 กลุ่ม พร้อมกับมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้แก่

หนึ่งกลุ่มกอด้าง มีสมาชิกในกลุ่มคือ น.ส.เจ็ด ด.ญ.ปาโย ด.ช.พงศ์ ด.ช.ห่องโหมง และมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคือ น.ส.อุษา โคตรศรีเพชร

สองกลุ่มบุงะ มีสมาชิกในกลุ่มคือ ด.ญ.ทิพย์ ด.ญ.ดาว ด.ญ.ชาลิศา ด.ช.มัด และมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคือ น.ส.กิ่งแก้ว บัวเพชร

สามกลุ่มเอกาน มีสมาชิกในกลุ่มคือ ด.ญ.ชะดู๊ด ด.ญ.วันดี ด.ช.ภาส ด.ญ.หล่อปะ และมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคือ น.ส.ชณิกา สุพัฒนะกรกิจ

สี่กลุ่มแต่มุน มีสมาชิกในกลุ่มคือ น.ส.เดือน ด.ญ.แล้ว ด.ญ.โมเม ด.ช.หนอด และมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคือ นายยูกิ ชูชุกิ

ห้ากลุ่มโพง มีสมาชิกในกลุ่มคือ ด.ญ.ดู่กุล ด.ญ.ยอย ด.ช.เค และมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคือน.ส.จีระวรรณ บรรเทาทุกข์

ภายหลังแบ่งกลุ่มได้จัดกิจกรรมเรียนรู้ตามฐาน ในหัวข้อ “เรียนรู้เรื่องชีวิตพวกเราชาวมอแกน” โดยจัดให้แต่ละกลุ่มเรียนตามฐานต่างๆ ซึ่งมีผู้เฒ่าผู้แก่ชาวมอแกนและทีมพี่เลี้ยงคอยให้ความรู้แก่เยาวชนมอแกน ฐานละ 15 นาที ฐานต่างๆ มีดังต่อไปนี้คือ

1. ฐานเรียนรู้เรื่องบ้าน เรือและงานหัตถกรรม – มีผู้รู้ประจำฐานคือ ลุงเอ็ง
2. ฐานพิธีกรรม ความเชื่อและการรักษาพยาบาล – มีผู้รู้ประจำฐานคือ ลุงสาละมา
3. ฐานดนตรี ศิลปะพื้นบ้านมอแกน – วิทยากรโดย – มีผู้รู้ประจำฐานคือ ลุงจีแป็น พี่แกลังและพี่จุก
4. ฐานอาหารการกินและเมนูโปรดของเรา – มีผู้รู้ประจำฐานคือ ยายเซปา
5. ฐานความรู้จักป่อลาว หล่าติะ – มีผู้รู้ประจำฐานคือ พี่ปลาเดช ณ ป้อมเพชร

บรรยากาศของการเรียนรู้ นั้น เป็นภาพความสนใจใคร่รู้ด้วยศักยภาพที่แตกต่างกันไปตามความถนัดของเด็กๆ ใครถนัดเขียน ใครถนัดพูดจาชักถามก็ถาม ใครถนัดวาดรูปก็วาด แต่ทุกคนต่างได้บันทึกเรื่องราวลงในสมุดบันทึกประจำตัวของแต่ละคนผ่านการทำงานร่วมกันที่แบ่งสรรหน้าที่กันตามถนัด ก่อนการบันทึกการทำงานร่วมกันบนกระดาษแผ่นเดียว แม้จะมีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม มีการคิดชื่อ ทำทางประกอบการนำเสนอของกลุ่ม แต่เด็กๆ ก็เต็มไปด้วยความสนุก และกล้าแสดงออกมากขึ้น รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กมากขึ้นด้วย

หลังจากเรียนรู้ตามฐานเรียบร้อยแล้ว ทีมพี่เลี้ยงได้ให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปรวบรวมความคิด สิ่งที่ได้รับในแผ่นกระดาษชาร์ตและออกมานำเสนอสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ พบว่าเด็ก ๆ มอแกนรุ่นใหม่หลายคน ยังไม่เคยทราบความรู้เรื่องตัวเองอย่างละเอียดเช่นนี้มาก่อน ทั้งเรื่องบ้าน เรือและงานหัตถกรรม พิธีกรรม ความเชื่อและการรักษาพยาบาล ความรู้เรื่องหมู่เกาะ สุรินทร์ อาหารการกินและเมนูโปรดของชาวมอแกน ดนตรี และบทเพลงมอแกน แต่ละกลุ่มมีความพยายาม ความตั้งใจในการทำสรุปและนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างมาก แม้จะเป็นครั้งแรกของการนำเสนอและอธิบายเรื่องของตัวเอง แต่ละกลุ่มก็ทำได้ค่อนข้างดี มีการอธิบายเรื่องบ้าน เรือดั้งเดิมของมอแกน งานฝีมือ พิธีกรรมความเชื่อ การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน ดนตรี ศิลปะพื้นบ้าน อาหารการกินแบบมอแกน และสถานที่สำคัญบริเวณเกาะสุรินทร์ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของมอแกน

กิจกรรมจุดประกายยุวมัคคุเทศก์ในช่วงบ่ายของวันแรกนั้น ได้จัดให้เยาวชนมอแกนได้เรียนรู้การเป็นยุวมัคคุเทศก์ภายใต้หัวข้อ “มาเที่ยวบ้านเราชาวมอแกน” โดยมีการแบ่งกลุ่มเรียนรู้ตามฐานต่างๆ และขอให้กลุ่มมอแกนพาเที่ยวเป็นพี่เลี้ยงและมัคคุเทศก์ให้ความรู้แก่เยาวชนแต่ละกลุ่ม มีฐานต่างๆ ดังนี้คือ

1. ฐานกระท่อมนิทรรศการ – นำเที่ยวโดย พี่เงยและพี่ปาต้อย
2. ฐานหมู่บ้านและงานฝีมือของเรา – นำเที่ยวโดย พี่ตาลิต
3. ฐานกำบางมอแกน – นำเที่ยวโดย ลุงจ้าว
4. ฐานโรงเรียนของหนู – นำเที่ยวโดย ครูโจ ครูยุทธ พี่ญาญะ
5. ฐานเส้นทางเดินป่าหากินของเรา – วิทยากรโดย พี่สุทัดและพี่ลินจง

กิจกรรม “มาเที่ยวบ้านเราชาวมอแกน” นี้ใช้เวลาค่อนข้างมาก แต่ก็ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ในทักษะการนำเที่ยว การให้ความรู้และการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ของหมู่บ้านมอแกน พบว่าแต่ละกลุ่มต่างมุ่งมั่นในการจดจำเรียนรู้และตั้งใจที่จะเป็นยุวมัคคุเทศก์อย่างมาก แม้บางคนจะรู้สึกไม่มั่นใจและเขินอายไปบ้าง ทว่าหากมีการฝึกให้เยาวชนได้ซักถาม ได้ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยประสบการณ์ตรงบ่อยครั้งมากขึ้น ก็จะช่วยให้เยาวชนกลุ่มนี้สามารถอธิบายวิถีวัฒนธรรมและพานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมในหมู่บ้านได้จริงอย่างแน่นอน กิจกรรมในวันแรกจบลงด้วยเกมและสนทนาการในช่วงเย็นก่อนให้เยาวชนกลับไปพักผ่อนที่บ้าน และนัดหมายกำหนดการในวันรุ่งขึ้น

สำหรับกลุ่มเยาวชนชายที่ไม่มีเวลาในช่วงกลางวันนั้น ทีมพี่เลี้ยงได้ทำงานเชิงรุกและออกแบบกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนชายได้มีโอกาสแสดงศักยภาพของตนเองในเบื้องต้น โดยการไปนั่งพูดคุยและสร้างความมั่นใจในตนเอง ให้เยาวชนทั้งหญิงชาย

ได้นั่งพูดคุยเป็นวงกลมแบบธรรมชาติ มีการแนะนำตัวเองและให้บอกหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่ทำที่อุทยาน ส่วนเยาวชนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนก็ฝึกให้แนะนำตัวเองว่ามาจากที่ไหนและเรียนอยู่ในระดับชั้นใด และมีการพูดคุยซักถามแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ให้ผู้หญิงและผู้ชายผลัดกันถามตอบ และมีการป้อนคำถามว่า “หากเป็นมัคคุเทศก์น้อยจะพานักท่องเที่ยวไปเที่ยวที่ไหนบ้าง” กิจกรรมช่วงกลางคืนทำในระดับหนึ่งด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลา ทีมพี่เลี้ยงเห็นว่า หากจัดเวลาที่เหมาะสมและออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน พร้อมกับจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง จะสามารถทำให้กลุ่มเยาวชนมัคคุเทศก์น้อยมอแกนเกิดขึ้นได้จริงเป็นแน่

ในวันที่สองของกิจกรรมจุฬารายวันมัคคุเทศก์ เริ่มด้วยเกมและเพลงสั้นทนาการ ต่อด้วยอาหารเช้า และเริ่มกิจกรรมด้วยการให้เยาวชนมอแกนแต่ละกลุ่มปฏิบัติการจริงในฐานะ “ยุวมัคคุเทศก์น้อย” พาพี่เลี้ยงและพี่ๆ กลุ่มมอแกนพาเที่ยว ไปเที่ยวตามจุดที่น่าสนใจในหมู่บ้าน ทั้งนี้พี่เลี้ยงได้ทำการประเมินผลตามเกณฑ์ความตั้งใจในการให้ข้อมูล ความคิดสร้างสรรค์ ความสามัคคีในกลุ่ม ความรับผิดชอบความมีน้ำใจและกล้าแสดงออก เพื่อให้รางวัลกับกลุ่มที่ทำดีและกลุ่มที่มีความตั้งใจเรียนรู้ พร้อมกับให้กำลังใจกลุ่มที่ต้องการการฝึกและพัฒนาศักยภาพต่อ กิจกรรมปฏิบัติการจริงนี้ พบว่าแต่ละกลุ่มมีเยาวชนดาวเด่นที่หากได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ย่อมสามารถเป็นมัคคุเทศก์น้อยมอแกนได้ดีเป็นแน่ ในช่วงบ่ายของวันที่สองนี้ ทีมพี่เลี้ยงได้จัดให้เยาวชนได้สรุปความคิดรวบยอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ในช่วงวันครึ่งเพื่อใส่ในกระดาศชาร์ต ในหัวข้อ “หากนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมบ้านเรา จะพาเขาไปเที่ยวไหนบ้าง และเราอยากให้นักท่องเที่ยวรู้อะไรบ้าง” เยาวชนในแต่ละกลุ่มก็ได้ระดมความคิดและทำสรุปลงในกระดาศชาร์ต พร้อมกับบอกมานำเสนอ การนำเสนอแต่ละครั้งได้ฝึกความกล้าแสดงออกในการพูด และการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการฝึกซักถามจากเพื่อนๆ ด้วย บรรยากาศการนำเสนอเต็มไปด้วยความสนุกสนานและกล้าที่จะออกมานำเสนอสิ่งที่ได้ระดมความคิดของแต่ละกลุ่ม

สำหรับกิจกรรมในช่วงกลางคืนของคืนสุดท้าย เพื่อสรุปกิจกรรมทั้งหมด ทีมพี่เลี้ยงได้ต้มถั่วเขียวเลี้ยงเยาวชนและผู้ใหญ่มอแกนทั้งหมู่บ้าน พร้อมกับฉายภาพบรรยากาศสรุปกิจกรรมทั้งหมดในช่วงเวลาสองวันให้เยาวชนและชุมชนดู โดยมีกิจกรรมเสริมคือให้เยาวชนแต่ละกลุ่มคิดการแสดงมากลุ่มละ 1 การแสดง โดยมุ่งหวังว่าให้เด็กๆ มีความกล้าแสดงออกและความคิดสร้างสรรค์ และสนุกกับสิ่งที่ทำ พบว่าเด็กๆ ได้คิดการแสดงที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของตน เช่นการคลอเคลียแบบมอแกน การไปหาหอย เจาะหอย การพายเรือ แจวเรือแบบมอแกน การสาร์ทเครื่องเรือ และการแก้ปัญหาเรื่องการพนันในหมู่บ้าน โดยมีเพื่อนที่กล้าพูดเป็นผู้เล่าเรื่องราวและเพื่อนที่เหลือเป็นผู้แสดง กิจกรรมส่งท้ายอีกกิจกรรมหนึ่งคือทีมพี่เลี้ยงได้จัดให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดมานั่งพูดคุย เล่าถึงความรู้สึกและสิ่งที่ได้รับในช่วงสองวันที่ผ่านมา เยาวชนมอแกนส่วนใหญ่บอกว่ารู้สึกดีใจและภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และมุ่งหวังว่าอยากให้มีพี่ๆ มาพัฒนาศักยภาพให้มากกว่านี้ อยากพูด อยากรู้และอยากอธิบายให้เก่งเหมือนมัคคุเทศก์จริงๆ กิจกรรมจุฬารายวันมัคคุเทศก์ได้จบลงด้วยความสุขและนัดหมายกันว่าในช่วงปลายเดือนมีนาคม 2553 นี้จะมีกิจกรรมเรียนรู้ดูงานการเป็นมัคคุเทศก์น้อย ณ ชุมชนบนฝั่ง พร้อมกับกลับมาเป็นยุวมัคคุเทศก์ที่หมู่บ้านจริงๆ ให้ได้

ทั้งหลายเหล่านี้สามารถกล่าวได้ว่าความคาดหวังของผู้ใหญ่ต่อเด็กๆ มอแกน ต่อคำว่า “ยุวมัคคุเทศก์” ดูจะไม่ใช่วิธีที่ใหญ่หรือไกลเกินฝันเพราะการแสดงออกและความสนใจของเด็กๆ ในการนำเสนอเรื่องราวที่พวกเขาได้ผ่านการเรียนรู้ทั้งจากชีวิตประจำวันและฐานการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งความสำคัญความหมายของ “เรือ” บ้านทางเลือกในฤดูแล้งของพวกเขา การยืนยอวิถีชีวิตชาวเลมาไว้ที่กระท่อมนิทรรศการ การพาเยี่ยมชมหมู่บ้านที่เหมือนพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต จากห้องเรียนธรรมชาติสู่ห้องเรียนที่มี การออกแบบหลักสูตรต่างๆ เพื่อเรียนรู้โลกภายนอก และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเพื่อเข้าใจความใกล้ชิดระหว่างมอแกนกับผืนป่าที่มอแกนพึ่งพาอาศัยเพื่อดำรงชีวิตในฤดูมรสุมและการรักษาพยาบาล เด็กๆ หลายคนได้นำเสนอและแสดงออกอย่างตั้งใจ การจุฬารายวันในครั้งนี้จึงเป็นการเพาะต้นกล้าในใจของเด็กมอแกนหลายคนไม่ว่าความเข้าใจของเขาต่อคำว่า “หนูอยาก

เป็นยุวมัคคุเทศก์ค่ะ/ครับ” จะลึกซึ้งหรือแตกต่างกันอย่างไร แต่สิ่งที่เกิดขึ้นบอกได้ว่า “เด็กมอแกนมีศักยภาพอย่างมาก” ถ้าสังคมให้โอกาสและพื้นที่กับพวกเขาในการรักษาอัตลักษณ์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของคนภายนอกต่อชาวมอแกน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. เยาวชนมอแกนชายที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เต็มที่เนื่องด้วยถูกคาดหวังจากผู้ปกครองให้ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว ซึ่งหากมาร่วมกิจกรรมกับโครงการ ก็จะทำให้เสียรายได้ไป โครงการฯ จึงยืดหยุ่นและออกแบบกิจกรรมในช่วงกลางคืนให้กับกลุ่มเยาวชนชายเพิ่มขึ้นด้วย โดยเป็นการพูดคุยแบบธรรมชาติ และพยายามกระตุ้นให้เยาวชนชายคิดกิจกรรมและสิ่งที่ตนเองอยากทำ แต่อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวมีข้อจำกัดเรื่องเวลาและความต่อเนื่อง จึงทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น
2. รูปแบบกิจกรรมที่ดำเนินการต่างๆ มีการปรับเปลี่ยนตามตามเงื่อนไขของเวลาและความเหมาะสม เนื่องด้วยบางช่วงหากเยาวชนมีความอ่อนล้า เหน็ดเหนื่อยจากการเดินรอบชุมชน ทีมพี่เลี้ยงก็จะปรับกิจกรรมให้เหมาะสม ไม่ได้เคร่งครัดตามกำหนดการอย่างตายตัว ทั้งนี้ให้เป็นไปตามธรรมชาติ และเกิดความสุขในการทำกิจกรรมมากที่สุด
3. เยาวชนมีความตั้งใจในการอธิบายสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้และเรื่องราวของตนให้แก่พี่เลี้ยงฟังเป็นอย่างดี แม้จะมีอาการเขินอาย และยังเรียบเรียงคำพูดภาษาไทยไม่คล่องมากนัก แต่หากผู้ที่เป็นนักท่องเที่ยวได้ซักถามคำถามต่างๆ ไป เยาวชนมอแกนเหล่านี้ก็สามารถตอบคำถามได้ค่อนข้างดี ทีมพี่เลี้ยงเห็นว่าหากมีการอบรมและจัดกิจกรรมต่อเนื่องพร้อมกับนำเสนอเอกสารความรู้เกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมมอแกนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจมาให้เยาวชนมอแกนได้ศึกษาควบคู่ไปกับการลงมือพานักท่องเที่ยวชมหมู่บ้านแล้ว มัคคุเทศก์น้อยกลุ่มนี้ต้องมีบทบาทสำคัญในการนำเที่ยวและเป็นแกนนำหลักในการพัฒนาชุมชนมอแกนต่อไปในอนาคตได้เป็นแน่
4. ข้อจำกัดเรื่องความต่อเนื่องของกิจกรรม ภายหลังโครงการฯ จัดกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น มีความกังวลว่าเยาวชนจะไม่ได้นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ และค่อยๆ ลืมเลือนไป เจ้าหน้าที่สนามของโครงการฯ จึงได้จัดให้เยาวชนมอแกนทดลองพานักท่องเที่ยวชมหมู่บ้านด้วยในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ก่อนที่จะมาเริ่มกิจกรรมเรียนรู้ดูงานมัคคุเทศก์ที่ชุมชนบนฝั่งในช่วงเดือนเมษายน 2553

รูปบรรยากาศกิจกรรม

ซ้าย เยาวชนมอแกนกำลังชมวิถีทัศน์ตัวอย่างยุวมัคคุเทศก์ของชุมชนอื่นๆ

กลาง ผลงานจากการระดมสมองของกลุ่มแต้มน (แตงโม)

ขวา แนะนำตัว ฝึกความกล้าพูดกล้าแสดงออกต่อที่ชุมชน

ชายและชาว เยวชนมอแกนกำลังเรียนรู้เรื่องปลาวาฬใต้ และชีวิตมอแกน จากบูมเซปาและพีลาเดซ โครงการนำร่องอันดามัน กลาง ยุวมัคคุเทศก์มอแกนกำลังช่วยกันระดมกำลังสมองจากการเรียนรู้เรื่อง “พวกเราชาวมอแกน”

ชายและชาว ฝนคลายอารมณ์ด้วยเกมเชื่อมความสัมพันธ์ และเสียงเพลงพร้อมทำเต้น “หนอนน้อย” กลาง เยวชนพร้อมนำเสนอ “มาเที่ยวบ้านพวกเราชาวมอแกน” ด้วยความมั่นใจ

*****